

φρόνησις τῆς σοφίας. ἀπὲρ χεῖρον γὰρ ἐστὶν (ἢ ἄλλο γὰρ σοφία ἀπὲρ τὸ ἀείδιον, καὶ τὸ δεῖον, ὡς φαίμεν ἢ ὅ φρόνησις, ἀπὲρ τὸ συμφέρον αἰσθητόν) εἰ οὖν τὸ χεῖρον ἀρετῆς ἐστὶ, τότε βέλτερον εἰκόσ ἐστιν ἀρετῶν ἐστὶ. ὡς τὸ δῆλον ὅτι ἡ σοφία ἀρετῆς ἐστὶν. Ἡ δὲ σωφροσύνη ἐστὶν, ἢ περὶ τῆς ἔστι δὲ ἡ σωφροσύνη ἐν οἷσπερ καὶ ἡ φρόνησις, περὶ τὰ ποικιλιά. ὁ γὰρ σωφροσύνης πῶς λέγεται τῶ δωματός βουλεύεσθαι, καὶ ἐν τῶ ὁρθῶς τὴ κρίνειν καὶ ἐδιδῶν, περὶ μικρόν τε καὶ ἐν μικροῖς ἢ κρίσις αὐτῶ. ἐστὶν οὖν ἡ σωφροσύνη καὶ ὁ σωφροσύνης μέρος τῆ φρονησεως καὶ τῆ φρονιμου, καὶ ἐκ αὐτοῦ πούτου. οὐ γὰρ ἀπὸ χωρέσις τῶν σωφροσύνης τῆ φρονιμου. ὁμοίως δὲ ἀπὸ δόξιν ἐχέειν καὶ τὰ ὅπῃ τῆς δεινότητος ἢ γὰρ δεινότης γὰρ ὁ δεινός, ἢ ἐστὶ μὲρ οὐτὲ φρόνησις, ἔτε φρόνησις. ὁ μὲρ δὲ φρόνησις δεινότης διὰ τὴ σωφροσύνης πῶς τῆ φρονιου ἢ δεινότης. ἀλλὰ δεινός μὲρ καὶ ὁ φαύλος λέγεται, δὲ, Μέγιστος δεινός μὲρ ἐδόκει ἐστὶ, ἀλλ' οὐ φρόνησις μὲρ. αὐτὸ γὰρ φρονιμου καὶ τῆς φρονισεως ἐστὶ τὸ ἴσθαι βελήσιων ἐφίεσθαι, καὶ τούτων ποικιλιατικῶν ἐστὶ καὶ ποικιλιατικῶν ἀεὶ τῆς δὲ δεινότητος καὶ τῆς δεινῶ, σκέψασθαι ἐν τίνων ἀπὸ κρισον γήροιστο ἴσθαι ποικιλιατικῶν, καὶ τὸ ταῦτα ποικιλιατικῶν δόξιν εἶεν ἀποῦ ἐστὶ ὁ δεινός ἐν ποῖς τοιοῦτοις τε καὶ περὶ ταῦτα. Απορήσθε δὲ αἰ τις καὶ διαμαρτῶσε, διὰ τὴ ἑσπέρ ἡδῶν λέγοντες, καὶ πολιτικῆς πινος ποικιλιατικῆς, ἑσπέρ σοφίας λέγοντες. ὅτι ἴσως γὰρ ποικιλιατικῶν μὲρ, οὐδὲ ἄλλοποία δόξιν εἶεν ἀπὸ ἴσθαι ἢ σκέψασθαι ἑσπέρ αὐτῆς, εἰπερ ἐστὶν ἀρετῆ, ὡς φαίμεν. ἔπει δὲ ἴσως ἐστὶ φιλοσόφου καὶ περὶ τούτων παρεπιποταῖν ὅσα ἐν τῶ αὐτῶ τυγχάνουσι ὄντα καὶ ἀναγκαῖον δὲ, ἐπει περὶ ἴσθαι ἐν ψυχῇ λέγοντες, ἑσπέρ ἀπῶτων λέγειν. ἐστὶ δὲ καὶ ἡ σοφία ἐν ψυχῇ ὡς τε ἐκ ἄλλως ἑσπέρ ψυχῆς ποιούμεθα τῶν λόγων. ὡς περ δὲ ἔχει ἢ δεινότης ποικιλιατικῶν φρόνησις, οὕτως δόξιν εἶεν ἀπὸ ἔχειν ὅπῃ ἴσθαι ἀρετῶν ἀπῶτων. λέγου δὲ ὅπῃ εἶσιν ἀρετῆ καὶ φύσις ἐν ἐκείνοις ἐπιγινώσκου. ὅπῃ ὁμοίως πινος ἐν ἐκείνῳ αὐτοῦ λόγῶ ποικιλιατικῶν καὶ τὰ δίκαια, καὶ ἐκείνῳ, καὶ ποικιλιατικῶν τὰ ποικιλιατικῶν. ἐστὶ δὲ δὴ καὶ ἔδει, καὶ ποικιλιατικῶν. αἰ δὲ μὲρ λόγου ἴσθαι, τῶς ἀρετῆς εἶσιν ἐπιγινώσκου. ἐστὶν ἔπει ἡ φυσικῆ ἀρετῆ αὐτῆ ἢ ἀνευ λόγου, χωρὶς οὐκ ἔστι τῶ λόγῶ, μικρὰ, καὶ ἔπει ποικιλιατικῶν τῶ ἐπιγινώσκου

quàm sapientia, deterior. Circa deteriora enim versatur : quandoquidem sapientia circa æternum, diuinumque, vt diximus, cum prudentia de hominis sit commoda. Quare si quod deterius virtus est : æquum etiam fuerit, quod melius est, esse virtutem. Non dubium igitur, quin sapientia sit virtus. Quid est autem, seu circa quod industria siue intelligentia? Est nempe industria, in quibus & prudentia, circa ea quæ sub actionem cadunt. Industrius siquidem siue intelligens dicitur ; quatenus confutere rectè aliquid, iudicare, ac perspicere potuerit, circa pusilla in pusillisq; eius iudicium est. Igitur industria atque industrius, prudentiæ, & prudentis pars: nec citra hæc. Neque enim industrium à prudente separaueris. Idem profectò & in astutia existimandum est. Nam astutia & astutus non est quidem prudentia, neque prudens: veruntamen prudens astutus ideo astutia adiuvat quodam modo prudentiam. Ceterum astutus etiam malus dicitur: quemadmodum Mentor astutus quidem fuisse visus est, non etiam prudens. Prudentis namque, & prudentiæ est, optima expetere, eaque semper sibi proponere atque acitare: at astutia, & astuti fuerit, cõiectare ex quibusnam demum fiant singula, quæ sub actionem cadunt, eaque sibi parare. Astutus igitur in huiusmodi, ac circa talia esse videatur. Dubitauerit quispiam, & admirari potuerit, quod loquentes de moribus, de quo ciuili negotio, de sapientia dicamus. Nempe quia primùm quidem de hac re non videatur esse aliena consideratio, si (vt diximus) est virtus. Itè philosophi est, de iis omnibus vel obiter tractare quæ in eodem fuerint. At necessarium, cum de his quæ in anima loquimur, de omnibus dicere. Atqui est in anima sapientia, proinde alienum non fuerit de anima quoque dicere. Quemadmodum verò habet astutia ad prudentiam, ita de cunctis virtutibus haberi putandum est: velut, inquam, sunt virtutes, quæ naturâ sunt singulis ingenitæ, tanquam impulsus quidam ad fortia, ac iusta, in vnoquoque citra rationem: necnon de singulis erga eiusmodi possis cognoscere. Sunt autem tam consuetudine, quàm consilio. At quæ cum ratione sunt, veluti temperantia, aut fortitudo, quatenus sunt virtutes vt ingenitæ, laudabiles. Naturalis igitur virtus ea quæ citra rationem, à ratione separata parua est, & quæ laudatione digna nequaquam sit, rationi & consilio adiuncta perfectam efficit virtutem;